

N:o 12.

Ank. till Riksdagens kansli den 16 mars 1903, kl. 5 e. m.

*Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Konungen
angående rätt för elever, som utexaminerats från de tek-
niska elementarskolorna, att antagas till reservofficers-
volontärer vid armén.*

Till utskottet har hänvisats en af herr *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm väckt motion, n:o 133, uti hvilken motionären föreslår, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa om utfärdande af sådana bestämmelser, att elever, som från de tekniska elementarskolorna med godkända kunskaper utexaminerats, blifva berättigade att antagas till reservofficersvolontärer vid armén, därest de för öfrigt fylla de fordringar, som kungörelsen af den 14 mars 1902 därför stadgar».

Beträffande de af motionären anförda skäl för denna hemställan, får utskottet hänvisa till själfva motionen.

Kungl. kungörelsen den 14 mars 1902 angående sättet för officers- och reservofficersvolontärers antagning och utbildning, § 1, stadgar såsom villkor för att blifva antagen till reservofficersvolontär — förutom de allmänna fordringarna i afseende å kroppsbeskaffenhet och ålder, som gälla för inträde vid armén eller flottan — att vederbörande aspirant skall

hafva aflagt mogenhetsexamen eller genomgått sjökrigsskolans sjette landklass. Därest icke mogenhetsexamen aflagts, skall volontär, för att blifva antagen, i stället hafva med godkända kunskaper genomgått någon af följande skolor:

högre afdelningen af Chalmers tekniska läroanstalt i Göteborg;

B- eller C-kursen af Frans Schartaus praktiska handelsinstitut i Stockholm;

ettåriga fackkursen af Göteborgs handelsinstitut;

landtbruksinstitutet vid Alnarp;

landtbruksinstitutet vid Ultuna.

Dessa föreskrifter afse dock icke fortifikationen, hvarom särskilda bestämmelser gälla. Vid flottan kan dessutom — enligt kungl. kungörelsen den 27 juni 1902 — såsom officers- eller reservofficersaspirant antagas den, som vid någon af rikets navigationsskolor aflagt sjökaptens-examen.

Enligt motionärens förslag skulle elever, som med godkända kunskaper utexaminerats från någon af de tekniska elementarskolorna, hvilka för närvarande äro fem: nämligen i Malmö, Norrköping, Borås, Örebro och Hernösand, likställas med elever, som genomgått någon af ofvan uppräknade utbildningsskolor, och sålunda vara berättigade att antagas till reservofficersvolontärer, äfven om de icke aflagt mogenhetsexamen.

Syftet med motionärens ifrågavarande framställning är uppenbarligen mycket behjärtansvärdt. Det är ett känt och erkänt faktum, att såväl vid armén som vid flottan behovet af reservbefäl är särdeles stort. De volontärer, som enligt nu gällande bestämmelser anmäla sig, motsvara icke på långt när det behöfliga antalet af reservofficerare. Enligt af utskottet inhämtade upplysningar torde det kunna antagas, att för närvarande endast en obetydlig del af det för armén beräknade och för dess krigsduglighet nödvändiga reservbefälet förefinnes. Det är sålunda obestridligen i hög grad önskvärdt att om möjligt bereda ett större antal lämpliga personer, än som med nu gällande bestämmelser kan ske, tillfälle att kunna, därest de hafva håg och fallenhet, anmäla sig för fyllande af de betydliga luckorna bland reservofficerarne.

Om således alla torde vara ense härom, gäller det emellertid att tillse, hvarifrån ett ökadt antal personer, lämpliga och kompetenta att tjänstgöra som reservbefäl, står att erhålla. I detta afseende finner utskottet motionärens uppslag vara synnerligen värdt att beakta. Enligt hvad utskottet från sakkunnigt håll inhämtat rörande de från de tekniska elementar-

skolorna utgående eleverna, torde dessa unge män, hvilkas medelålder vid utträdet ur skolan uppgår till omkring 21 år, i regel få anses innehafva en allmänbildning, hvilken icke i afsevärd grad skiljer sig från en nyblifven students och väl kan jämnställas med den allmänbildning, flertalet af de från handelsskolorna, landtbruksskolorna eller, med hänsyn till marinen, navigationsskolorna utgående eleverna besitta. Utskottet åsyftar härvid icke allenast eller i främsta rummet det rent teoretiska kunskapsmåttet, hvilket i vissa humanistiska ämnen, särskildt historia och geografi, är mindre hos det öfvervägande antalet tekniska elever än hvad som fordras t. ex. för maturitetsexamen. Men till gengäld äga de ynglingar, som utgå ur de tekniska elementarskolorna, i regeln en mognare och mera omfattande syn på det praktiska lifvet, en större och vidsträcktare praktisk utbildning, som väl kan anses uppväga deras underlägsenhet i vissa läroämnen. Enligt utskottets mening bör vid bedömandet af en ung mans lämplighet till reservofficersvolontär afseende fästas ej blott vid hans rent teoretiska utbildning, hvilken ofta gör honom föga skickad för det praktiska lifvets värf, utan lika mycket vid hans praktiska allmänbildning och intressen, hans vana och förmåga att på egen hand taga sig fram i lifvet. Och i dessa afseenden lära de elever, som utgå ur de tekniska elementarskolorna, på grund af deras i allmänhet mognare lefnadsålder samt rent praktiska yrkesriktning, i regeln vara öfverlägsna dem, som nyss aflagt studentexamen.

Men äfven i teoretisk allmänbildning torde de elever, som genomgått de tekniska elementarskolorna, öfver hufvud taget icke kunna anses underlägsna flertalet af de unge män, som redan enligt nu gällande bestämmelser äga rätt att antagas till reservofficersvolontärer. Visserligen läsas i de tekniska elementarskolorna icke ämnena historia och geografi, och dessa skolors elever hafva sålunda vanligen i dessa ämnen icke inhämtat mera än den kurs, som läses i de allmänna läroverkens femte klass. Men svenska språket med ty åtföljande uppsatsskrifning och muntliga föredrag ingår i kursen för de tekniska elementarskolorna. Likaså läsas tyska och engelska språken — ehuru dessa ämnen äro frivilliga — af alla skolornas elever nästan utan undantag hela lärokursen igenom. Enligt hvad utskottet inhämtat, deltaga exempelvis i Norrköpings tekniska elementarskola alla elever i undervisningen i bägge dessa språk, och detta med synnerligen goda resultat, så att de vid sin afgang från skolan i allmänhet väl förstå språken, då de talas, och med tämlig ledighet öfversätta till svenska ur böcker på dessa språk.

I ett för en blifvande officer så viktigt läroämne som matematik stå de tekniska skolornas elever fullt i jämnhöjd med och i vissa afseenden till och med framför nyblifna studenter, i det att i dessa skolors kurser matematik ingår i högre mått än vid maturitetsexamen. Vid flertalet tekniska elementarskolor meddelas sålunda numera undervisning i öfversta klassen äfven uti differential- och integralkalkyl. Dessa lärjungars teoretiska allmänbildning torde således ingalunda kunna sägas vara ringa, utan måste enligt utskottets åsikt erkännas vara i det hela jämförlig med de ynglingars, som redan nu få söka sig in som reservofficersvolontärer.

Rörande de tekniska elementarskolorna har utskottet erhållit uppgifter, som gifva vid handen, att dessa skolors flesta elever genomgått femte eller högre klass af allmänt läroverk. Det antal, som kommer från folkskolorna, från högre folkskolor, s. k. praktiska skolor eller andra därmed jämförliga läroanstalter och fördenskull underkastas särskild inträdesexamen i den tekniska elementarskolan, har enligt utskottet meddelad uppgift i regeln flerårig praktik, intensivare arbetsförmåga och större mognad samt blifver fördenskull ofta skolans bästa elever.

Det torde sålunda vara obestridligt, att de tekniska elementarskolornas utgående elever väl lämpa sig för att anställas såsom reservofficersvolontärer, och att vid en jämförelse mellan dessa elever och de skolors elever, hvilka redan nu äga sådan rätt, de förra böra i fråga om teoretisk allmänbildning och praktisk lämplighet kunna fullt jämnställas med t. ex. utgående elever från handelsskolorna eller landtbruksinstitutet, för att icke tala om navigationsskolorna, hvilkas alumner gemenligen torde i fråga om allmänbildning stå tillbaka för dem, som genomgått teknisk elementarskola.

Utskottet anser på grund af det anförda utredt, att inga som helst olägenheter vore att befara, därest de tekniska elementarskolornas elever skulle erhålla samma rätt, som redan nu medgifvits utgående elever från Chalmers tekniska läroanstalt, Schartaus och Göteborgs handelsinstitut, landtbruksinstitutet vid Alnarp och Ultuna samt navigationsskolorna. Utskottet hämtar ett ytterligare stöd för denna sin uppfattning från det yttrande, som i anledning af den af motionären omförmälda ansökning afgifvits af regementschefen för kungl. Karlskrona grenadierregemente, öfverste C. Lemchen, hvilken på anförda skäl förklarar sig anse, att de från de tekniska elementarskolorna utgående unge männen böra anses hafva en tillräcklig grad af allmänbildning för att kunna antagas såsom reservofficersvolontärer. Och han tillägger, att han anser, att den verksamhet, de i det allmänna lifvet vanligen få, gör dem lämpliga som befäl, och att, om ut-

examinerade elever från de tekniska elementarskolorna finge antagas såsom reservofficersvolontärer, armén därigenom komme att tillföras många dugliga reservofficerare.

Den invändning, som gjorts emot ett bifall till motionärens framställning, att Riksdagen borde afvakta framläggandet och antagandet af läroverkskommitténs förslag till läroverksreform, hvarigenom behovet af lämpliga reservofficersaspiranter skulle tillgodoses, kan utskottet för sin del icke anse förtjäna något afseende. Antagandet af nämnda reformförslag ligger i vida fältet; och i hvarje fall kan det enligt utskottets åsikt icke vara lämpligt att till en oviss framtid uppskjuta åtgärder, som kunna vidtagas för att redan nu i någon mån afhjälpa det af alla erkända behovet af ett ökad antal reservofficerare.

På grund af det anförda får utskottet värdsamt hemställa,

att Andra Kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller om utfärdande af sådana bestämmelser, att elever, som utexaminerats med godkända kunskaper från de tekniska elementarskolorna, blifva berättigade att antagas till reservofficersvolontärer vid armén, därest de för öfrigt fylla de fordringar, som kungl. kungörelsen den 14 mars 1902 därför stadgar.

Stockholm den 16 mars 1903.

På utskottets vägnar:

K. H. GEZ. von SCHÉELE.

Reservation

af herrar *von Schéele* och *Lindvall*, som anförde:

Vi bestrida ingalunda, att bestämmelserna i kungl. kungörelsen af den 14 mars 1902 angående sättet för officers- och reservofficersvolontärers antagning och utbildning snart nog kunna behöfva vidgas; men *enär* denna kungörelse är alltför ny, för att någon nämnvärd erfarenhet af dess verkningar ännu kunnat vinnas, och *enär* möjligen behöfliga ändringar däraf torde böra sättas i sammanhang med den af Riksdagen i skrifvelse den 6 maj 1899 hos Kungl. Maj:t gjorda framställning om inrättande af en under offentlig kontroll ställd och af viss kompetens åtföljd afgangsexamen för lärjungar, som vid 15—16 års ålder önska sluta sin skolgång, samt *enär* det ingalunda är utredt, att vidgningen i förevarande afseende bör inskränkas till de tekniska elementarskolor, hvarom nu är fråga, så hemställa vi, att förevarande motion icke må till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.
